

ПАЛЕОНТОЛО-СТРАТИГРАФІЧНА ШКОЛА ІМЕНІ АКАДЕМІКА ОЛЕГА ВЯЛОВА У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Палеонтоло-стратиграфічна наукова школа імені О. С. Вялова зародилась у 80-90-х роках XIX ст., остаточно сформована в середині XX ст. Її фундаментом стали провідні вчені, які зробили вагомий внесок у розвиток геологічної науки, - Ф. Каменський, В. Тейссейр, Ю. Медвецький, Е. Дуніковський, Ю. Семірадський, Я. Самсонович, Б. Кокошинська, В. Зих, Б. Т. Голєв, В. О. Горєцький, Я. О. Кульчицький, А. С. Андрєєва-Григорович; Р. Й. Лещух, Л. Н. Горбач, С. Пастернак, І. Венглінський, Л. Кудрін, В. Г. Шеремета, О. З. Ісагулова, В. О. Бойко, Х. Б. Медведєва, Б. М. Романюк, З. І. Хмільєвський, О. І. Волошиновська та інші.

У Львівському університеті за всю історію палеонтолого-стратиграфічними дослідженнями охоплено значне коло викопних організмів (спори, пилок, нанофосилії, форамініфери, остракоди, губки, молюски, моховатки, агнати, риби, макро- і мікрорештки рослин, їхнофосилії тощо), виявлених у відкладах від силуру до неогену різних геологічних регіонів. Загалом за період існування школи видано понад 2 500 наукових публікацій, в тім числі 60 монографій, 14 навчально-методичних посібників, стратиграфічні схеми і біозональні шкали різних структурно-тектонічних одиниць, монографічно описано понад 1 300 видів (з них - 209 нові) організмів з різновікових відкладів геологічних регіонів України. Найяскравішим представником палеонтолого-стратиграфічної школи є академік О. С. Вялов, вчений світового значення, розробник новітнього напрямку палеонтологічних досліджень - їхнології, організатор Українського палеонтологічного товариства, ініціатор видання «Палеонтологічного збірника». Його ім'я присвоєно палеонтолого-стратиграфічній науковій школі Львівського університету, засновником якої він є. Нині школу палеонтологів і стратиграфів геологічного факультету очолює професор Р. Й. Лещух. В її складі є сім працівників, які поєднують викладацьку, наукову, просвітницьку діяльність і успішно втілюють головну мету діяльності школи - передача студентській аудиторії новітніх знань з геології осадових порід, популяризація і всебічний розвиток палеонтології, стратиграфії, еволюції біосфери, наук про утворення осадових порід і корисні копалини, які вони містять. Вони забезпечують виклад 14 головних курсів і спецкурсів, керують практиками, курсовими, магістерськими роботами, аспірантурою з спеціальності «Палеонтологія і стратиграфія», виконують наукові дослідження з проблем стратиграфії та палеонтології фанерозою України, випускають і досі єдиний в Україні «Палеонтологічний збірник», курують Палеонтологічним музеєм, в експозиціях якого є багато унікальних експонатів.

Сьогодні палеонтолого-стратиграфічна школа геологічного факультету є потужним осередком розвитку і популяризації палеонтології та центром стратиграфічних досліджень України.

Публікації про палеонтоло-стратиграфічну школу імені академіка Олега Вялова у Львівському університеті:

1. *Билинкевич Т. Д.* Олег Степанович Вялов / Т. Д. Билинкевич, Л. Д. Пономарева. – Киев: Наук. думка, 1991. – 100 с.
2. *Білоніжка П.* Геологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1945-2010): довідково-інформаційне видання / П. Білоніжка, О. Матковський, М. Павлунь, Є. Сливко. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 518 с.
3. *Гожик П. Ф.* Пам'яті академіка Олега Степановича Вялова присвячується (до 100-річного ювілею) / П. Ф. Гожик // Проблеми стратиграфії фанерозою України. – Київ, 2004. – С. 3-7.

4. *Гоцанюк Г. І.* Еволюція палеонтології у Львівському національному університеті імені Івана Франка (90 років кафедрі історичної геології і палеонтології) / Лещух Р. Й., Іваніна А. В., Данилів А. Я. // Проблеми геології фанерозою України. Матеріали V Всеукр. наук. конф. (8-10 жовтня 2014), Львів. - Львів, 2014. – С. 32–36.
5. *Гоцанюк Г. І.* «Палеонтологічному збірнику» – 55 років / А. В. Іваніна, Г. І. Гоцанюк, Данилів А. Я., Мар'яш І. М. // Матеріали XXXVII сесії Палеонтологічного товариства НАН України «Проблеми обґрунтування регіональних стратонів фанерозою України». – Київ, 2016. – С. 14–16.
6. *Гоцанюк Г.* 115 років Палеонтологічному музею Львівського національного університету імені Івана Франка (історія, цінність колекцій та перспективи в популяризації геолого-палеонтологічних знань) / Г. Гоцанюк, А. Іваніна, А. Данилів // Палеонтологічний збірник. – 2020. – № 52. – С. 88–96.
7. Енциклопедія. Львівський національний університету імені Івана Франка. Довідкове видання в 2 т. Т. I: А-К. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 716 с.
8. *Жабіна Н. М.* Аїда Сергіївна Андреєва-Григорівич (до 80-річчя від дня народження) / Н. М. Жабіна // Проблеми обґрунтування регіональних стратонів фанерозою України. – Київ, 2016. – С. 19.
9. *Іваніна А.* Кафедра історичної геології та палеонтології. Довідково-інформаційне видання / А. Іваніна, Р. Лещух, О. Волошиновська, Г. Гоцанюк, І. Шайнога, Я. Тузак. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 68 с.
10. *Іваніна А.* Кафедрі історичної геології та палеонтології у Львівському національному університеті імені Івана Франка – 90 років. / А. Іваніна, Р. Лещух, Г. Гоцанюк // Палеон. зб. – 2014. – № 46. – С. 3–10.
11. *Іваніна А. В.* Палеонтологія у Львівському національному університеті імені І. Франка (80 років кафедрі історичної геології та палеонтології) / А. В. Іваніна, О. І. Волошиновська, Г. І. Гоцанюк, Р. Й. Лещух // Проблеми стратиграфії фанерозою України. – Київ, 2004. – С. 268–271.
12. *Лещух Р. Й.* Палеонтологія у Львівському національному університеті імені Івана Франка (90 років кафедрі історичної геології і палеонтології) / А. В. Іваніна, А. Я. Данилів, Г. І. Гоцанюк, Р. Й. Лещух // Еволюція органічного світу та етапи геологічного розвитку Землі. Матеріали XXXV сесії Палеонтологічного товариства НАН України. – Київ, 2014. – С. 17-19.
13. *Лещух Р.* Професор Василь Горецький (до 100-річчя від дня народження) / Р. Лещух // Палеонт. зб. – 2007. – № 39. – С. 5–9.
14. *Павлунь М.* Геологічному факультету Львівського національного університету імені Івана Франка 75 років: довідково-інформаційне видання / Микола Павлунь, Орест Матковський, Євгенія Сливко, Петро Білоніжка, Антоніна Іваніна. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 208 с.

ШКОЛА ГЕОЛОГІЇ І МЕТАЛОГЕНІЇ ДОКЕМБРІЮ ПРОФЕСОРА Є. ЛАЗЬКА

Заснована у Львівському університеті 1964 р. доктором геол.-мін. наук, проф. Є. М. Лазьком.

Дослідження охоплюють як фундаментальні, так і прикладні аспекти геології докембрію. Фундаментальні дослідження спрямовані на розробку та вдосконалення геолого-формаційних методів вивчення найдавніших, – нижньодокембрійських комплексів щитів і фундаменту давніх платформ, на створення природної класифікації та систематики геолого-формаційних об'єктів і виявлення на цій підставі закономірностей геологічної будови нижнього докембрію та геоеволюційних особливостей ранніх етапів розвитку земної кори. Практичне застосування результатів фундаментальних досліджень полягає у вдосконаленні регіонального вивчення та геологічного картування територій розвитку нижньодокембрійських комплексів, зокрема Українського щита, складання середньо- та великомасштабних державних геологічних карт у системі Геологічної служби України, а також оглядових геологічних, геолого-формаційних і тектонічних карт.

Науковці школи опублікували понад 400 наукових праць, у тім числі понад 30 монографій та геолого-формаційних і тектонічних карт. Матеріали досліджень представлені на численних республіканських та міжнародних нарадах, симпозіумах, конгресах, зокрема на XXШ-XXX сесіях Міжнародного геологічного конгресу (1968-1996).

Геолого-формаційне розчленування та кореляції нижньодокембрійських комплексів, які започаткували й розвивають представники наукової школи, отримали міжнародне визнання. Нині це єдиний конкурентоспроможний метод вирішення наукових і прикладних проблем вивчення нижнього докембрію поряд із традиційними стратиграфічними та ізотопно-геохронологічними методами розчленування й кореляції, а в деяких аспектах - єдиний метод вирішення актуальних проблем.

За час існування наукової школи підготовлено 8 докторів наук та понад 40 кандидатів наук.

Наукові та прикладні здобутки науковців школи, зокрема *Є. М. Лазька, О. Б. Боброва, В. П. Кирилюка, А. М. Лисака, І. С. Паранька, А. О. Сіворонова, Г. М. Яценка* відзначені державними та науковими нагородами і преміями.